

Антон Павлович Чехов

Сънно замайване

В залата на окръжния съд има заседание. На подсъдимата скамейка – господин средна възраст, с изпито лице, обвинен в злоупотреба и фалшификации. Мършав, тесногръд секретар чете с тихо тенорче обвинителния акт. Той не признава ни точки, ни запетайки и монотонното му четене прилича на бръмчене на пчели, или ромолене на поточе. При такова четене е хубаво да мечтаеш, да си спомняш, да спиш... Съдиите, заседателите и публиката са се омърлушили от досада... Тишина. От време на време само се дочуват нечий отмерени стъпки от съдийския коридор или предпазливо покашля в шепата си прозяващ се заседател...

Защитникът е подпрял къдравата си глава с юмрук и тихо дреме. Под влиянието на секретарското бръмчене неговите мисли са загубили всякакъв ред и се лутат.

„Какъв дълг нос има този съдебен пристав – мисли си той, като мига с натежалите си клепащи. – Трябваше ли природата така да обезобрази умното лице! Ако хората имаха по-дълги носове, така до пет-шест аршина, сигурно щеше да бъде тясно да се живее и би се наложило да се правят по-просторни къщи...“

Защитникът тръска глава като кон, когото е ухапала муха, и продължава да мисли:

„Какво ли става сега у дома? По това време обикновено всички са си в къщи: и жената, и тъщата, и децата... Дечицата, Колка и Зинка, сигурно сега са в моя кабинет... Колка се е качил на креслото, опрял се е с гърди в края на масата и рисува нещо върху моите книжа. Нарисувал е вече кон с остра муцуна и с точка вместо око, човек с протегнатата ръка, крива къщурка; а Зина стои и тя до масата, протяга шия и се мъчи да види какво е нарисувал брат й...“

– Нарисувай татко! – моли тя.

Колка се залавя с мене. Той има вече човече, остава само да му рисува черна брада – и татко е готов. После Колка почва да дири в сборника закони картинки, а Зина се разпорежда по масата. Попаднало им пред очите звънчето – звънят; виждат мастилницата – трябва да си потопят пръстите; ако чекмеджето на масата не е заключено, това значи, че трябва да се поровят в него. В края на краищата и двамата са озарени от мисълта, че са индийци и че под моята маса отлично могат да се крият от враговете. И двамата се завират под масата, викат, пищят и се боричкат там дотогава, докато от масата не падне лампата или вазичката... Ох! А в гостната сега навярно солидно се разхожда маминка с третото произведение... Произведението реве, реве... без край реве!“

– „По текущите сметки на Копелов – бръмчи секретарят, – на

Ачкасов, Зимаковски и Чикина проценти не са били дадени, а сумата хиляда четиристотин двадесет и пет рубли и четиридесет и една копейки е била вписана към остатъка от хиляда осемстотин осемдесет и трета година...“

„А може би у дома вече обядват! – плават мислите на защитника. – На масата седят тъщата, жена ми Надя, братът на жена ми, Вася, децата... Върху лицето на тъща ми, както обикновено, има тъпа загриженост и израз на достойнство. Надя, слабичка, вече поувяхваща, но все още с идеално бяла, прозрачна кожица на лицето, седи на масата с такъв израз, като че насила са я накарали да седи там; тя нищо не яде и си дава вид, че е болна. По лицето ѝ, като у тъщата, е разлята загриженост. Ами да! На ръцете ѝ висят деца, кухня, бельото на мъжа ѝ, гости, молци из шубите, прием на гости, свирене на пиано! Колко много задължения и колко малко работа! Надя и майка ѝ не вършат досущ нищо. Ако от скука поляят цветята или наругаят готвачката, после два дни охкат от умора и говорят за каторга... Братът на жена ми, Вася, тихо дъвчи и мрачно мълчи, тъй като е получил днес по латински език единица. Момчето е тихо, услужливо, признателно, но търка толкова много обуша, панталони и книги, че страшна работа... Дечицата, разбира се, капризничат. Искат оцет и пипер, оплакват се едно от друго, постоянно изтървават лъжиците. Само като си помислиш за това, главата ти се замайва! Жената и тъщата зорко съблюдават добрия тон... Пази боже да сложат лакът върху масата, да хванат ножа в цялата си ръка или да ядат с нож, или, подавайки ядене, да се мине отядно, а не отляво. Всички яденета, дори шунката с грах, миришат на пудра с карамел. Всичко е без вкус, противно, мизерно... Няма и помен от вкусните чорби и каши, които ядах, когато бях ерген. Тъщата и жената през цялото време говорят на френски, но когато стане дума за мене, тогава тъщата почва да говори на руски, тъй като такъв безчувствен, безсърдечен, безсрамен, груб човек като мене не е достоен да се говори за него на нежния френски език...“

– Нещастният Мишел, навярно е прегладнял – казва жена ми. – Отзарана изпи чаша чай без хляб и хукна към съда...

– Не се безпокой, дъще! – злорадствува тъща ми. – Такъв не може да прегладнее! Най-малко пет пъти е ходил до бюфета. Направили си там бюфет и всеки пет минути питат председателя няма ли да даде почивка.

След обяда жена ми и тъща ми разсъждават за съкращаване на разходите... Смятат, записват и намират в края на краищата, че разходите са безобразно големи. Вика се готвачката, почват да пресмятат заедно с

нея, упрекат я, дига се кавга зарад пет копейки... Сълзи, жлъчни думи... После чистене на стаите, пренареждане на мебелите – и всичко от няма-не на работа.“

– „Колежкият асесор Черепков твърди – бръмчи секретарят, – че макар и да му е била пратена квитанция номер осемстотин и единадесет, следуемите му се четиридесет и шест рубли и две копейки той не е получил, за което още тогава съобщил...“

„Като помислиш, разсъдиш и прецениш всички обстоятелства – продължава да мисли защитникът – и наистина махнеш на всичко с ръка и пратиш всичко по дяволите... Измориш се, пообъркаш се, отровиш се през деня в тази смрад от скука и пошлост и неволно ти се прище да дадеш на душата си поне една светла минута отдих. Въмъкнеш се при Наташа или, когато имаш пари, при циганите – и всичко забравиш... честна дума, всичко забравиш! Дявол знае де, някъде извън града, в отделна стая, разположиш се върху софата, азиатците пеят, танцуват, шумят и чувствуваш как цялата ти душа преобръща гласът на тази чаровна, тази страшна, бясна циганка Глаша... Глаша! Милата, славна, чудна Глаша! Какви зъби, очи... гръб.“

А секретарят бръмчи, бръмчи, бръмчи... В очите на защитника всичко почва да се слива и да подскача. Съдиите и заседателите потъват в себе си, публиката се премрежва пред очите му, таванът ту се спуска, ту се издига... И мислите подскачат и най-после се прекъсват... Надя, тъщата, дългият нос на съдебния пристав, подсъдимият, Глаша – всичко това подскача, върти се и се дръпва далеко, далеко, далеко...

– Хубаво е... – тихо шепне защитникът, като заспива. – Хубаво е... Лежиш върху софата, а наоколо уютно... топло... Глаша пее...

– Господин защитник! – се разнася рязък глас. „Хубаво... топло... Няма ни тъща, ни кръчмарка... ни супа, която да мирише на пудра... Глаша е добра, хубава...“

– Господин защитник! – се разнася същият рязък глас.

Защитникът трепва и отваря очи. Право в очите му гледат черните очи на циганката Глаша, усмихват се сочните устни, сияе мургавото, красиво лице. Зашеметен, още не съвсем събуден, предполагайки, че това е сън или привидение, той бавно става и като разтваря широко уста, гледа циганката.

– Господин защитник, не желаете ли да запитате нещо свидетелката? – пита председателят.

– Ах... да! Това е свидетелката... Не, не... не желая. Нищо нямам.

Защитникът тръсва глава и съвсем се събужда. Сега вече разбира,

че наистина това е циганката Глаша, че е извикана тук като свидетелка.

– Впрочем извинявайте, имам да попитам нещо – казва той високо. – Свидетелката – обръща се той към Глаша, – вие сте в циганския хор на Кузмичов, кажете ми, гулял ли е често във вашия ресторант обвиняемият? Така-а... А не помните ли, сам ли си е плащал той всеки път, или и други са плащали вместо него? Благодаря ви... достатъчно.

Той изпива две чаши вода и сънното замайване съвсем минава...

1885

КРАЙ

© Христо Радевски, превод от руски

Антон Павлович Чехов
, 1885

Източник: <http://bezmonitor.com>

Сканиране: Тони

Антон П. Чехов, Разкази 1880–1886, Народна култура 1969

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1999>]